

KS. PIOTR KULBACKI

DZISIEJSZE PERSPEKTYWY PLANU EWANGELIZACJI *AD CHRISTUM REDEMPTOREM*

W poszukiwaniu nowych form ewangelizacji, adekwatnych do współczesności, coraz wyraźniej pojawia się świadomość, że podstawową przestrzenią, w której dokonuje się owa podstawowa funkcja Kościoła, jest promieniujące życie wspólnoty uczniów Pana. Staje się ono szczególnym znakiem podczas sprawowania liturgii, albowiem „każda celebrowanie liturgiczna jako działanie Chrystusa-Kapłana i Jego Ciała, czyli Kościoła, jest czynnością w najwyższym stopniu świętą, której skuteczności z tego tytułu i w tym samym stopniu nie posiada żadna inna czynność Kościoła” (KL 7). Dlatego wezwanie, by „rozniecić w sobie pierwotną gorliwość i pozwolić, aby udzielił się nam zapał apostołskiego przepowiadania”¹, znajduje odpowiedź w programie posoborowej formacji chrześcijańskiej wypracowanym przez Sługę Bożego ks. Franciszka Blachnickiego. Wychodząc od formacji służby liturgicznej, stworzył on system rekolekcji opartych na liturgii, skierowanych ku parafii i dziełu wyzwolenia człowieka. Kolejne jego programy odnosiły się do wcześniejszych doświadczeń – rozwijały je i syntezywały na coraz szerszych polach życia chrześcijańskiego.

Jednym z wielkich programów, będących syntezą wypracowanych już metod formacyjnych i ewangelizacyjnych sformułowanych przez ks. Franciszka Blachnickiego przed emigracją, stał się Plan Ewangelizacji *Ad Christum Redemptorem*²

Ks. dr PIOTR KULBACKI – wykładowca w Instytucie Teologii Pastoralnej KUL; adres do korespondencji: ul. Ks. F. Blachnickiego 3, 34-450 Krościenko nad Dunajcem; e-mail: PiotrKulbacki@oaza.pl

¹ Jan Paweł II. List apostołski *Novo millennio ineunte*. Watykan 2001 nr 40.

² *Ewangelizacja według planu Ad Christum Redemptorem*. Opr. F. Blachnicki. Krościenko 1988.

1. KORZENIE PLANU EWANGELIZACJI *AD CHRISTUM REDEMPTOREM*

Chcąc zrozumieć, w jaki sposób kształtowała się płaszczyzna, na której mógł zostać sformułowany tak szeroki program odnowy życia chrześcijańskiego w Polsce, trzeba przyrzeć się okresom rozwoju posługi apostołskiej ks. Blachnickiego³ Można wyróżnić kilka jej etapów:

1. Okres młodzieńczy – aż do osobistego spotkania z Jezusem i decyzji całkowitego oddania mu swego życia.
2. Czas przygotowania do kapłaństwa i pierwsze lata posługi kapłańskiej, pierwsze oazy, stawanie w obronie Kościoła w okresie stalinowskim i wynikająca stąd konieczność opuszczenia diecezji i pobyt w Niepokalanowie.
3. Powrót do Katowic, organizacja pracy duszpasterskiej w Kurii, rozwój Krucjaty Wstrzemięźliwości, likwidacja Centrali Krucjaty Wstrzemięźliwości, uwięzienie.
4. Studia na KUL-u, spotkanie z odnową soborową, rozwój idei żywego Kościoła oraz rozwój w skali ogólnopolskiej oaz opierających się na wskazaniach Soboru.
5. Okres dojrzewania wielkich planów dynamicznego głoszenia Dobrej Nowiny na bazie doświadczeń wielkich ruchów ewangelizacyjnych.
6. Wybór Jana Pawła II inspiracją do tworzenia i realizacji wielkich programów: Krucjata Wyzwolenia Człowieka, Plan Ewangelizacji *Ad Christum Redemptorem*, Chrześcijańska Służba Społeczna.
7. Międzynarodowe Centrum Ewangelizacji w Carlsbergu.

Analiza poszczególnych dzieł ks. Blachnickiego ujawnia niezwykle ich powiązanie z wydarzeniami w życiu jego i Ojczyzny. Wymagają one osobnych opracowań. Dlatego wskazując na tło historyczne, pragniemy w niniejszym opracowaniu skoncentrować się na korzeniach tworzenia się planu *Ad Christum Redemptorem* (ACR).

Maksymalistyczne nastawienie ks. Blachnickiego ujawniało się w całym jego życiu. Pierwsza jego akcja, która miała zasięg ogólnopolski i stała się prawdziwym wielkim ruchem religijno-społecznym i skupiła 100 tys. dorosłych, w tym setki kapłanów, oraz liczną rzeszę młodzieży i dzieci, to

³ Zob. H. B o l c z y k. *Życie i charyzmat ks. Franciszka Blachnickiego, założyciela Ruchu Światło-Życie*. „Roczniki Teologiczne” 45:1998 z. 6 s. 7-29; M. P a l u c h. *Zarys historii Ruchu Światło-Życie*. Lublin-Kraków 1998.

Krucjata Wstrzemięźliwości (1957-1960). Była ona dla ks. Blachnickiego pierwszym doświadczeniem możliwości oddziaływania duszpasterskiego na wielką skalę, doświadczeniem tak ważnym, że likwidację Centrali Krucjaty Wstrzemięźliwości odczytał jako znak, że Bóg przygotował jeszcze większe dzieła („śpiewajcie Magnificat” – pisał do swych współpracowników).

Tymczasem, odczytując znaki czasu, oddał się studiom teologicznym, pastoralnym, liturgicznym, pedagogicznym, katechetycznym – równolegle zaś uczestniczył w bieżącej recepcji wydarzeń soborowych. Wszak przebywając w środowisku KUL-u, uczestniczył w tym niezwykłym fermentie odnawiającego się Kościoła. Wznowione od 1963 r. oazy zostały wzbogacone o dodatkową dynamikę – zaczęły obejmować już nie tylko dzieci i młodzież, ale i inne stany zafascynowane wcielaniem w życie nauki Soboru. Stąd dynamicznie rosnący wówczas udział w oazach kapłanów, kleryków, sióstr zakonnych, diakonii wychowawczej, studentów i wreszcie całych rodzin.

Ks. Blachnicki uznał, że od 1969 r. można mówić już o istnieniu ruchu oazowego (Ruchu Żywego Kościoła), posiadającego propozycje pracy formacyjnej i strukturę organizacyjną, patrząc zaś z perspektywy lat warto dostrzec, że w 1973 r. – roku Aktu Konstytutywnego Ruchu, wraz z pojawieniem się pierwszych oaz rodzin ruch ten objął praktycznie wszystkie grupy i stany w Kościele. Podjęcie przez tego wybitnego pastoralistę kierownictwa Krajowego Duszpasterstwa Służby Liturgicznej umożliwiło wypracowanie takiego programu formacji służby liturgicznej, który byłby ściśle skorelowany z ewangelizacyjnym modelem parafii posoborowej⁴

Odtąd rozwój Ruchu, przy wielkiej dynamice wzrostu ilościowego, będzie związany z poszukiwaniem coraz lepszych metod poszerzania oddziaływania ewangelizacyjnego. Obchodzony Kościele w latach 1974-1975 Rok Święty Jubileuszowy wraz ze swoimi nabożeństwami otworzył Ruch na nowe formy celebracji. W 1975 r. nastąpiło doświadczenie głębszego spotkania z Odnową w Duchu Świętym i ekumenicznego spotkania z zachodnimi ruchami ewangelizacyjnymi, przede wszystkim Agape, czyli Campus Crusade for Christ, założonym przez Billy’ego Brighta⁵ Zaowocowało to w Adwencie 1976 r. propozycją skierowaną już nie tylko do zamkniętej grupy rekolekcyjnej, ale pierwszymi rekolekcjami ewangelizacyjnymi prowadzonymi dla całej parafii (w Łodzi)⁶

⁴ S. Szczepaniec. *Formacja liturgiczna posługujących w liturgii*. „Roczniki Teologiczne” 50:2003 z. 8 s. 247-266; por. B. Migut. *Duszpasterstwo eucharystyczne*. „Roczniki Teologiczne” 53:2006 z. 8 s. 301-324.

⁵ D. Cupiał. *Na drodze ewangelizacji i ekumenii*. Lublin 1996 s. 79-87.

⁶ *Rekolekcje ewangelizacyjne*. Opr. ks. F. Blachnicki. Lublin 1999.

Kilka miesięcy później doświadczenia te zostaną włączone w nowy program rekolekcji oazowych i formacji porekolekcyjnej w parafii. Dotychczasowe doświadczenia oazowe zyskały nową platformę programową – zasadę ewangelizacyjno-katechumenalną, opartą na wskazaniach zawartych w wydanych w 1972 r. obrzędach katechumenatu (OICA)⁷ Odkrycie katechumenatu jako fundamentu formacji chrześcijańskiej nadało nową dynamikę ruchowi Żywego Kościoła i umożliwiło sformułowanie programu odnowy parafii z jej dynamiką misyjną⁸

Odbywający się w Rzymie I Synod Biskupów, jako nowa forma posoborowej realizacji kolegialności w Kościele, wydał owoc w postaci adhortacji apostoelskiej Pawła VI *Evangelii nuntiandi*, ukazującej ewangelizację jako fundament życia chrześcijanina i całej wspólnoty ludzkiej⁹ W 1978 r., na III Krajowej Kongregacji Odpowiedzialnych, dokument ten stanowił podstawę dyskusji uwieńczoną samookreśleniem się Ruchu Światło-Życie jako ruchu ewangelizacyjnego¹⁰

Odtąd ks. Blachnicki zyskał bazę formacyjną, liturgiczną, ewangelizacyjną oraz personalną rozszerzającego się dzieła¹¹ Służyło temu zaangażowanie laikatu w duchu nauczania soborowego¹² Umożliwiało to przygotowywanie przez niego kolejnych planów ewangelizacyjnych, przenoszących ciężar oddziaływania Ruchu Światło-Życie na teren parafii. Plany te ukazywały perspektywę intensyfikacji posługi ewangelizacyjno-formacyjnej Kościoła w Polsce, a nawet w innych krajach.

Jesienią 1978 r. został wybrany papież Jan Paweł II. Natomiast kilka miesięcy wcześniej, latem tegoż roku, był wdrażany po raz pierwszy nowy program oaz II stopnia, będący wielką biblijną medytacją nad tajemnicą wyzwolenia człowieka (Exodus). Wybór Jan Pawła II stał się natychmiast katalizatorem realizacji planowanego od pewnego czasu powrotu do idei

⁷ *Ordo initiationis christianae adultorum. Editio typica.* Vaticani 1972.

⁸ F. Blachnicki. *Charyzmat Światło-Życie w służbie odnowy Kościoła lokalnego.* W: tenże. *Charyzmat Światło-Życie. Teksty podstawowe.* Lublin 1996 s. 76-88; tenże. *Ewangelizacja w procesie budowania „nowej parafii”* Tamże s. 89-102; por. H. Bolczyk. *Diakonia wspólnoty lokalnej.* „Roczniki Teologiczne” 51:2004 z. 8 s. 77-83; P. Kulbicki. *Ruch Światło-Życie w służbie ewangelizacji.* „Studia Catholica Podoliae” 2:2003 s. 132-133.

⁹ B. F. Law. *To evangelize a global culture.* W: *Cultures et foi.* Città del Vaticano 1997.

¹⁰ Por. P. Kulbicki. *Martyria a nowa ewangelizacja.* „Roczniki Teologiczne” 52:2005 z. 8 s. 295.

¹¹ Por. H. Bolczyk. *Życie i charyzmat ks. Franciszka Blachnickiego.* W: *Gorliwy apostoł wewnętrznej odnowy człowieka.* Bmw. 1988 s. 78.

¹² M. Marczewski. *Posoborowy apostoł laikatu.* „Roczniki Teologiczne” 45:1998 z. 8 s. 53-73.

Krucjaty. Tym razem powstał ruch odnowy moralnej Krucjata Wyzwolenia Człowieka, bazujący na programie ewangelizacyjnym i antropologicznym ujawnionym w pierwszych miesiącach pontyfikatu Jana Pawła II, szczególnie w encyklice *Redemptor hominis* i w wypowiedziach Papieża dotyczących, robiącej wówczas karierę w Ameryce Łacińskiej, a infiltrowanej przez marksizm, teologii wyzwolenia¹³

Proklamowanie Krucjaty Wyzwolenia Człowieka w dniu 8 czerwca 1979 r. na nowotarskich błoniach w obecności Jana Pawła II było aktem ściśle związanym z błogosławieniem przez Papieża symbolicznych koszy z Biblią. Był to znak, zapowiedź wielkiego impulsu ewangelizacyjnego, zapowiedź wielkiego proklamowania słowa Bożego związanego z akcją „Milion Biblii dla Polski”, będącej owocem ekumenicznych kontaktów ks. Blachnickiego z Kościołami Skandynawii¹⁴

Perspektywa posługiwania Ruchu poszerzała się w błyskawicznym tempie, zyskując teraz promotora w Rzymie – w osobie Następcy św. Piotra.

Inicjatywa związana z filmem *Jeżus*, przygotowanym wyłącznie do celów ewangelizacyjnych, oraz sprowadzenie do Polski około 100 kopii tegoż filmu wraz z projektorami w latach 1980-1982, umożliwiło sformułowanie programu ACR. W nazwie tego programu często pojawia się określenie „wielka ewangelizacja”: Plan Wielkiej Ewangelizacji *Ad Christum Redemptorem*. Wielkiej – jak wyjaśniał ks. Blachnicki – bo docierającej do każdego człowieka w naszym kraju i mającej wywołać wielki ruch przebudzenia i wzrostu życia chrześcijańskiego, dotyczącej wszystkich sfer życia jednostkowego i społecznego, osobowego i wspólnotowego¹⁵

Jan Paweł II pobłogosławił dzieło ewangelizacji według planu *Ad Christum Redemptorem* w liście z dnia 15 sierpnia 1980 r., przesłanym na ręce ks. bpa Tadeusza Błaszkiwicza, a zaadresowanym do uczestników Ruchu, oraz w dniu 29 listopada 1980 r. podczas audiencji prywatnej udzielonej ks. Blachnickiemu, Moderatorowi Krajowemu Ruchu. Plan ten widział ks. Franciszek jako odpowiedź na apel ks. Prymasa Stefana Wyszyńskiego, by przygotować się do 600-lecia obecności na Jasnej Górze wizerunku Maryi przez wzmożenie wysiłku i zorganizowanie walki z naszymi wadami narodowymi¹⁶

¹³ F. Blachnicki. *Wolność synów Bożych a wyzwolenie społeczne*. W: tenże. *Prawda – Krzyż – Wyzwolenie*. Carlsberg 1985 s. 63-74; por. J. Mikułski. *Polska teologia wyzwolenia*. Tarnów 2000 s. 238-243.

¹⁴ F. Blachnicki. *Godziny Taboru*. Carlsberg-Lublin 1989 s. 108, 117.

¹⁵ *Ewangelizacja* s. 5.

¹⁶ *Ewangelizacja* s. 4.

2. PODSTAWY PROGRAMU *AD CHRISTUM REDEMPTOREM*

Najważniejsze założenia planu ACR skupiają się wokół kilku płaszczyzn¹⁷:

1. Płaszczyzna związana z wezwaniem Jana Pawła II do ewangelizacji z nowym zapałem apostoelskim, nowymi metodami, nowymi środkami (nowej ewangelizacji). Ks. Blachnicki widział tu konieczność gotowości do ofiarowania życia ewangelizatorów na rzecz posługi ewangelizacyjnej (aż do całkowitego – diakonia stała)¹⁸

2. Podstawy teologiczne związane z triadą: modlitwa – kerygmat – wyzwolenie. Triada ta wytycza zarówno fazy planu ACR, jak i strukturę organizacyjną: „diakonia modlitwy” oraz „diakonia ewangelizacji i wyzwolenia” Ks. Blachnicki oparł plan ACR na trzech podstawowych posługach (diakoniach) wypracowanych już w Ruchu Światło-Życie, a mających zrealizować ten plan. Kluczem do podjęcia programu jest wspólne zaangażowania diakonii modlitwy¹⁹, diakonii ewangelizacji, diakonii wyzwolenia.

3. Poszczególne fazy powyższej triady powiązane są z poszczególnymi programowymi wezwaniem Jana Pawła II:

— Faza pierwsza – akcja modlitewna ogniskująca się w oazach modlitwy, które powinny swą siecią objąć wszystkie rejony kraju. Hasło tej fazy przywołuje wielką modlitwę wstawienniczą Papieża: „Niech zstąpi Duch Twój! Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi! Tej ziemi!”

— Faza druga – ewangelizacja kerygmatyczna, z propozycją kontynuowania pracy w grupach o charakterze katechumenalnym, będąca odpowiedzią na wołanie Papieża: „Otwórzcie drzwi Chrystusowi!” Ks. Blachnicki przewidywał dla na tym etapie formę „pierwszej ewangelizacji” Jeden z elementów głoszenia stanowi film *Jezus*, przygotowany specjalnie dla celów kerygmatycznych.

— Faza trzecia – głoszenie „Ewangelii wyzwolenia”, przebiegające pod hasłem „Nie lękajcie się!” – szerzenie Krucjaty Wyzwolenia Człowieka.

4. Rekolekcje w ramach planu ACR będą prowadziły do propozycji włączenia się w formację katechumenatu pochrzcielnego proponowanego przez OICA²⁰

¹⁷ Zob. *Ewangelizacja* s. 4-13.

¹⁸ Por. F. Blachnicki. *Pieczęć charyzmatu*. W: tenże. *Charyzmat i wierność*. Kraków 2003 s. 135-136.

¹⁹ Por. Jan Paweł II. List apostoelski *Novo millennio ineunte* nr 34.

²⁰ Por. Cz. Krakowiak. *Wykorzystanie metody katechumenalnej w przygotowaniu do sakramentów*. W: *Słowo – liturgia – wspólnota. Dynamika współczesnej parafii*. Red. Cz. Krakowiak, P. Kulbacki. Kraków-Lublin 2006 s. 63-80.

5. Plan ACR łączy możliwości ekumenicznej współpracy, na której konieczność wskazywała adhortacja *Evangelii nuntiandi* ze swą posoborową eklezjologią. Rekolekcje według planu ACR, wykorzystując dorobek ewangelizacyjny różnych denominacji chrześcijańskich (np. „cztery prawa duchowego życia”), wprowadzają w udział w życiu sakramentalnym Kościoła (Sakrament Pokuty i Eucharystia).

6. Płaszczyzna formacji zespołów – metoda kaskadowa przygotowania animatorów i związane z nią etapy: ewangelizacji małej, ewangelizacji wstępnej, ewangelizacji wielkiej, prowadzące stopniowo do objęcia akcją ewangelizacyjną wszystkich mieszkańców parafii.

7. Płaszczyzna socjograficzna – podział parafii na rejony tak, aby dotrzeć do wszystkich parafian. Ks. Blachnicki zakładał, że przy dynamicznie rozwijającym się Ruchu Światło-Życie nie ma potrzeby tworzenia specjalnej, nowej struktury dla realizacji planu wielkiej ewangelizacji ACR. Struktura wyłoniona w Ruchu Światło-Życie ma stać się bazą dla tego programu, odpowiednio powinna zostać uzupełniona i poszerzona. Struktura organizacyjna (terenowa i personalna) tworzona dla pierwszej fazy modlitewnej ma służyć także następnym fazom.

8. Płaszczyzna rejonizacji kraju – wynikające z analiz socjograficznych utworzenie w Polsce sieci placówek prowadzących akcję ACR w postaci rejonowych „diakonii ewangelizacji i wyzwolenia”, będących pomiotem realizacji Planu ACR. Przeprowadzone wówczas przez socjologów z KUL-u analizy²¹ wskazywały na potrzebę utworzenia w Polsce sieci około 200 rejonów, które miałyby powstać na bazie rejonów Ruchu Światło-Życie i posiadających równocześnie sieć stanic KWC. Podjęcie wielkiej akcji nada nową dynamikę Ruchowi Światło-Życie – podział na rejony Ruchu powinien być tak zweryfikowany, aby ich statyczna koncepcja zmieniła się w dynamiczną, ewangelizacyjną.

Wymieniona wyżej struktura wykonawcza, posiadająca swoje szczeble diecezjalne, rejonowe, parafialne, mająca działać oczywiście w strukturach Kościoła lokalnego i za aprobatą biskupów, powinna mieć charakter charyzmatyczny – oddolny.

9. Struktura ta musi mieć swe uzupełnienie w strukturze służebnej (pomocniczej) tworzonej z pozycji centrali Ruchu w celu inspirowania i wspomaganie procesu powstawania, a potem działania struktur wykonawczych. W tym celu ks. Blachnicki przewidywał strukturę filii jako terenowych ekspozytur centrali.

²¹ A. S t a n o w s k i. *Socjografia a ewangelizacja*. W: *Ewangelizacja* s. 18-27.

10. Podręcznik ewangelizacji według planu ACR szczegółowo opisuje tworzenie rejonów, formację diakonii, ich zadania, metody realizacji poszczególnych etapów ewangelizacji, a także propozycje przeprowadzenia celebracji słowa Bożego i sakramentów.

3. REALIZACJA PLANU *AD CHRISTUM REDEMPTOREM*

Dziś, po upływie ćwierć wieku od sformułowania planu ACR, stawiane jest pytanie: czy program ten był tylko historycznie uwarunkowaną akcją, doraźnie zainicjowaną w pewnych środowiskach, związaną z klimatem solidarnościowej rewolucji w Polsce i z sytuacją stanu wojennego, jednak pod nieobecność w kraju ks. Blachnickiego została zahamowana i wreszcie w naturalny sposób wygasła jako skoordynowana akcja w czasie przyspieszenia przemian po 1989 r. – przy nierzadko spotykanym wykorzystywaniem elementów tego programu?

Spróbujmy najpierw przyjrzeć się trudnościom, na jakie napotykała realizacja planu ACR. Otóż plan ACR należy odczytać w kontekście wszystkich faz tegoż planu. Oddzielanie poszczególnych elementów programu, brak kompleksowej realizacji, choć przynosi (i to niemałe) owoce, to równocześnie nie pozwala na przekazanie programu „powszechnego przebudzenia” – tworzenia ruchu parafialnej odnowy życia wiary „Ku Chrystusowi Zbawicielowi”, bazującego na metodycznie zaplanowanej akcji ewangelizacyjnej w parafiach i skoordynowanej między nimi.

Można było wielokrotnie zaobserwować wybiórcze korzystanie z planu ACR. Okazywało się wówczas, że elementy planu kompleksowego poruszenia sprowadzały się do kolejnej akcji (jako jednej z wielu) w parafii, nie przynosząc w ten sposób długofalowych owoców na szeroką skalę. Przykładem mogą być propozycje prowadzenia np. rekolekcji z filmem *Jezus*, ale w oderwaniu od akcji przygotowania modlitewnego (oazy modlitwy), formacji zespołu animatorów (Oaza Animatorów Wielkiej Ewangelizacji, Oaza Rekolekcyjna Animatorów Ewangelizacji) oraz pilotowania następnych faz (Oaza Rekolekcyjna Diakonii Wyzwolenia, Rekolekcje „Ewangelia Wyzwolenia”). Takie uproszczenie programu powoduje jego spływanie, niszczy dynamikę wewnętrzną programu, przynosi zniechęcenie i brak kontynuacji.

Kolejną słabością był niedostatek programowego sformułowania konieczności wielopłaszczyznowego pogłębiania życia duchowego. Przy zachowaniu jako podstawowej tzw. posoborowej duchowości eklezjalnej, zaangażowani ewangelizatorzy korzystają z dorobku różnych duchowości (współcześ-

nie okazuje się, jak wiele osób po przejściu formacji podstawowej w Ruchu w wieku dojrzałości społecznej sięga do tak elitarnych form jak rekolekcje ignacjańskie czy inne).

Niepodjęcie metodyczne planu ACR powodowało osłabienie, wypalenie, a nawet zanik w wielu środowiskach oaz modlitwy, które stały się elementem formacji dla animatorów – oczywiście bardzo pożytecznym, ale przestały być pierwszym (według teologicznej logiki) filarem planu ACR. Brak zaangażowania duszpasterzy w parafiach, szczególnie proboszczów, spowodował redukcję formacji katechumenalnej Ruchu Światło-Życie, zarówno dla młodzieży jak i dorosłych (rodzin), do cenionej skądinąd jednej z form pobożności w parafii.

Równocześnie trzeba jednak podkreślić, że plan ACR zostawił wyraźny ślad w wielu środowiskach w postaci koncepcji prowadzenia ewangelizacji – nie zawsze świadomie utożsamianej z tym programem. Udało się przełamać „monopol” rekolekcji prowadzonych przez zawodowych kaznodziejów na rzecz prowadzenia ich przez zespoły ewangelizacyjne, w których kluczową rolę odgrywają świeccy wraz ze swoim świadectwem²² W sposób oczywisty tak właśnie przygotowuje się dziś rekolekcje, przynajmniej „dla młodzieży” czy też „szkolne”. Dlatego na pewno warto korzystać z doświadczeń wielu środowisk, w których udało się zrealizować jakąś część programu ACR²³

Należy też pamiętać, że właśnie w okresie fascynacji ewangelizacją, w okresie podjęcia planu ACR, tak wiele osób pragnęło poświęcić swe życie posłudze w diakonii stałej Ruchu, widząc dalekosiężne perspektywy tej formy zaangażowania swego życia dla Bożego dzieła. Powstały także ośrodki centralne dla realizacji programu wielkiej ewangelizacji i prowadzące ożywioną działalność w wielu środowiskach²⁴ Jej omówienie wymaga jednak odrębnego, szczegółowego opracowania.

4. PROGRAM AD CHRISTUM REDEMPTOREM ODPOWIEDZIĄ NA DZISIEJSZE ZNAKI CZASU

Badając życie i posługiwanie Sługi Bożego ks. Franciszka Blachnickiego oraz długofalowe skutki jego działalności można stwierdzić, iż Plan Ewan-

²² A. Wojtas. *Apostoł Żywego Kościoła*. Kraków 2003 s. 48.

²³ Por. M. Ostrowski. *Diakonijny wymiar duszpasterstwa parafialnego – istotne punkty odnowy*. W: *Słowo – liturgia – wspólnota* s. 96.

²⁴ Poznań, Nieboczowy (ks. Leszek Irek), Lublin (ks. Jan Kruczyński).

gelizacji ACR w swoich założeniach teologicznych, socjograficznych i pedagogicznych stanowi dar, który ze swoją wewnętrzną dynamiką jest ciągle dla Kościoła w Polsce wyzwaniem. Mimo upływu lat i zmian, które nastąpiły w świecie i Kościele, plan ten jest i powinien być odczytywany jako adekwatny dziś program kształtowania posługi ewangelizacyjnej. Aktualność ta dotyczy wszystkich wymienionych przed chwilą płaszczyzn: eklezjologicznej i teologii ewangelizacji, socjologicznych i psychologicznych uwarunkowań współczesnego człowieka, pedagogii kerygmatu i wreszcie wewnętrznej dynamiki tak realizowanej akcji. Program ACR opiera się bowiem na fundamentalnej prawdzie objawionej, że wyzwolenia człowieka może dokonać tylko Chrystus mocą swej Ewangelii. Zbudowanie planu ewangelizacji na bazie opisanych powyżej trzech faz posługi ewangelizacyjnej i katechumenalnej, opartych na słowie Boże i liturgii, prowadzi do kształtowania wspólnoty ludzi wolnych i dlatego wyzwalających innych²⁵

Wyzwania czasów po 1989 r. i po śmierci Jana Pawła II domagają się poszukiwania dróg ewangelizacji adekwatnych dla początku XXI stulecia. Plany tworzone przez ks. Blachnickiego powstawały już w klimacie ukazywanej przez Jana Pawła II perspektywy roku 2000. Oczywiście ks. Franciszek sam zorientował się szybko, że nie da się w ciągu dwu lat zrealizować planu ACR mającego objąć wszystkie polskie parafie²⁶ Na pewno jest to dłuższy proces, nierozzerwalnie związany z formacją pastoralno-liturgiczną duchowieństwa, przygotowującą je do włączania się w tak szeroko zakrojony program – ale prowadzony metodycznie będzie on przynosić dalekosiężne w skutkach owoce²⁷ Zarazem tylko szerokie włączenie laikatów umożliwi realizację tego planu²⁸ Trzeba też zauważyć, że pojawiające się w Polsce zachodnie ruchy podejmujące w swej formacji i apostołstwie tematykę parafii najczęściej odwołują się do podobnych zasad ewangelizacji i kształtowania życia parafii posoborowej.

Warto przypomnieć, że perspektywa wytyczona przez plan ACR inspirowała ks. Blachnickiego do programowego podejmowania z Carlsbergu ewangelizacji wśród setek tysięcy młodych Polaków opuszczających kraj w latach

²⁵ F. Blachnicki. *Wolni i wyzwalający*. Poznań 2001; por. P. Kulbacki. *Ku posoborowej parafii*. W: *Słowo – liturgia – wspólnota*.

²⁶ *Ewangelizacja* s. 7-8.

²⁷ Por. J. J. Kopeć. *Ks. Franciszek Blachnicki jako promotor formacji liturgicznej kapłanów w Polsce*. „Roczniki Teologiczne” 45:1998 z. 8 s. 75-113; P. Kulbacki. *Posługa kapłana w ruchach i stowarzyszeniach eklezjalnych*. „Roczniki Teologiczne” 49:2002 z. 8 s. 53-63.

²⁸ Zob. W. Głowa. *Rola posługi słowa w dziele ewangelizacji parafii*. W: *Słowo – liturgia – wspólnota* s. 25-28; Z. Wit. *Czy rozumiem liturgię Kościoła?* Częstochowa 2005 s. 6-7.

osiemdziesiątych ubiegłego stulecia. Dziś, gdy pojawia się wielka fala emigracji zarobkowej (np. w ciągu dwu lat od wstąpienia do Unii Europejskiej 200 tys. Polaków wyjechało, by pracować w Irlandii), trzeba odwołać się do ówczesnych doświadczeń ewangelizacyjnych. Masowy kontakt Polaków z zsekularyzowaną Europą, w której pluralizmowi wyznaniowemu towarzyszy ignorancja religijna²⁹, staje się wielkim wyzwaniem do ewangelizacji z „nowym zapałem, nowymi metodami” i za pomocą „nowych środków”

W tym momencie wypadałoby zadać sobie szczególne pytanie: dlaczego ks. Franciszek Blachnicki, tak bardzo wsłuchany w aktualne nauczanie Papieża, nie posługiwał się pojęciem i ideą nowej ewangelizacji – pojęciem pojawiającym się od 1983 r. i kluczowym dla zrozumienia pontyfikatu Jana Pawła II? Otóż ks. Blachnicki, mówiąc o ewangelizacji, zawsze utożsamiał ją z ewangelizacją podejmowaną z nowym zapałem, nowymi metodami i nowymi środkami. W 1977 r. w swoim wystąpieniu podczas Sympozjum Duszpasterzy Służby Liturgicznej, inaugurującego sympozja Koinonia, w ten sposób odróżniał tradycyjne rekolekcje czy misje ludowe od ewangelizacji: „Pojęcie *ewangelizacja* staje się odpowiednikiem pojęcia *misje ludowe* lub *rekolekcje*, ma mniej więcej to samo znaczenie. Stosuje się tu jednak pewne nowe metody, nowy sposób działania, ale w istocie ewangelizacja jest tym samym, co misja ludowa czy rekolekcje parafialne”³⁰ Nie było zatem potrzeby dookreślenia terminu „ewangelizacja” słowem „nowa”, całe zaś jego dzieło jest najlepszą egzemplifikacją na czym ma polegać realizacja nowej ewangelizacji.

Prowadząc swe dzieło w takim właśnie duchu, ks. Blachnicki od razu, z prorocką przenikliwością, odczytał wezwania początków pontyfikatu Jana Pawła II: „Otwórzcie drzwi Chrystusowi!”, „Nie lękajcie się!”, a wreszcie wielkie bierzmowanie dziejów – „Niech zstąpi Duch Twój! Niech zstąpi Duch Twój i odnowi oblicze ziemi! Tej ziemi!”

Te trzy wielkie wezwania, które stały się osnową dla sformułowania faz rozwoju wielkiego Planu Ewangelizacji, stanowią klucz do otwarcia serca każdego człowieka i ludzkości na osobiste spotkanie z Jezusem, do sprzymierzenia się z nim i wkroczenia na drogę wolnego dziecka Bożego, służącego swą wolnością bliźnim.

Oryginalność planu ACR polega na „zrównoważonym rozwoju” poszczególnych płaszczyzn ewangelizacji, formacji i posługiwania w parafii. Propozycja ta powinna być naturalną konsekwencją przyjęcia w programie Ruchu

²⁹ Zob. B. Grom. *Europa und die religiöse Ignoranz*. „*Stimmen der Zeit*” 128:2003 s. 649-650.

³⁰ F. Blachnicki. *Ewangelizacja w procesie budowania „nowej parafii”* W: tenże. *Charyzmat Światło-Życie. Teksty podstawowe*. Lublin 1996 s. 93.

kierunku ku służbie w parafii i kształtowaniu jej według modelu posoborowego jako wspólnoty wspólnot. Doskonale zrozumiał myśl ks. Blachnickiego Jan Paweł II. Jeszcze jako kardynał Karol Wojtyła nazwał Ruch Żywego Kościoła „eklezjologią Vaticanum II przełożoną na język pewnej praktyki”³¹ Dlatego jego słowa upewniają nas w poprawnym odczytaniu przez Ruch Światło-Życie podstawowych idei Jego pontyfikatu, uniwersalnych – dla całego Kościoła. Po kilkudziesięciu latach, już jako papież, w swym liście z okazji 30-lecia oddania przez Niego Ruchu Żywego Kościoła Niepokalanej (11 czerwca 1973 r.), tak mówił o istotnych elementach ruchu oazowego:

Może nawet bardziej niż kiedykolwiek dotąd, Kościół w Polsce potrzebuje wiary, nadziei i miłości młodych ludzi, którzy starają się budować swoje życie w oparciu o Słowo Boże, o liturgię i udział w życiu rodzimej parafii. Wydaje się, że te trzy elementy, na których jest zbudowana duchowość Ruchu Światło-Życie, stanowią jego niezwykłą wartość.

Poznanie, więcej – przeżywanie treści Pisma Świętego Starego i Nowego Testamentu – to pierwszy i nieodzowny krok do poznania Chrystusa, do kontemplacji Jego oblicza i do podejmowania na co dzień wyzwań, jakie przed każdym wiernym i przed całym Kościołem stawia konfrontacja dokonująca się nieustannie między rzeczywistością tego świata i Ewangelią.

Liturgia, szczególnie liturgia Eucharystii i sakramentów inicjacji chrześcijańskiej, przeżywana w duchu głębokiego zrozumienia i zaangażowania, wprowadza w misterium zbawienia, które dokonało się przed wiekami w Chrystusie i w którym mamy udział dzięki widzialnym znakom niewidzialnej łaski.

W końcu udział w życiu parafialnym jest wyrazem zrozumienia tajemnicy Kościoła jako wspólnoty odkupionych, którzy stanowią mistyczne ciało Chrystusa, jedno i niepodzielone, zjednoczone wzajemną miłością. Prawdziwie Boża była myśl ks. Blachnickiego, by ten Ruch związać z parafią. Nie odchodźcie od tej idei. Trwajcie w lokalnej wspólnocie Kościoła i ożywiajcie ją Waszą wiarą³²

Słowa te stanowią wskazówkę do odczytania, w którym kierunku należy prowadzić odnowę Kościoła w Polsce, do czego mamy zmierzać, według jakich etapów. Przyczynkiem do takich analiz było XVI Sympozjum Koinonia „Słowo – Liturgia – Wspólnota. Dynamika współczesnej parafii”, które, inspirowane powyższymi słowami Papieża, odbyło się w 2005 r. na KUL-u. Sympozja Koinonia służą kontynuacji zapoczątkowanej przez ks. Blachnickiego refleksji wokół tematu naszego zaangażowania w odnowę parafii.

³¹ Wypowiedź kard. Karola Wojtyły z dnia 20 września 1972 r. w: Blachnicki. *Godziny Taboru* s. 24-27.

³² List Jana Pawła II z dnia 4 czerwca 2003 r. skierowany na ręce bpa Wiktora Skworca – ówczesnego Delegata Konferencji Episkopatu Polski ds. Ruchu Światło-Życie. „Oaza” 12:2003 nr 6 s. 1.

Szczególnej refleksji trzeba będzie poddać kształt ewangelizacji w środowisku emigrantów z ich specyficznym poczuciem przynależności parafialnej³³

5. IDŹCIE I GŁOŚCIE...

Kościół, ustami papieża Benedykta XVI, zwracającego się do biskupów polskich przybyłych w 2005 r. z wizytą *ad limina*, ujawnił nadzieję, jaką pokłada m.in. w doświadczeniach Ruchu Światło-Życie, torujących drogę do Chrystusa dla tak wielu ludzi³⁴ Natomiast podczas pielgrzymki do Polski wielokrotnie wskazywał na szansę dla Europy, jaką może dać dynamika ewangelizacyjna płynąca z Polski³⁵

Dlatego powyższy tekst niech otworzy szeroką dyskusję zarówno wśród teologów, jak i ewangelizatorów w poszukiwaniu prorockiego światła, jak dziś z odwagą i mocą (*parresia*) posługiwać darem tego wielkiego dziedzictwa, aby „nie schować światła pod korcem”³⁶

BIBLIOGRAFIA

- Blachnicki F.: Charyzmat Światło-Życie w służbie odnowy Kościoła lokalnego. W: tenże. Charyzmat Światło-Życie. Teksty podstawowe. Lublin 1996 s. 76-88.
- Ewangelizacja w procesie budowania „nowej parafii” W: tenże. Charyzmat Światło-Życie. Teksty podstawowe. Lublin 1996 s. 89-102.
- Cappellaro J. B.: Ewangelizować: zadanie dla wszystkich czy doświadczenie niektórych? Kielce: Notus 2000.
- Fallaci A.: Projekt parafii jako wspólnoty wspólnot. Kielce 1995.
- Herma J.: Bewegung Licht-Leben. Carlsberg 1999.
- Heske J.: Dva životy v jednom Svetle. O živote a diele Franciszka Blachnického a Wojciecha Danielského. Sedlice 2006.
- Kulbacki P.: Diakonia wyzwolenia. „Roczniki Teologiczne” 51:2004 z. 8 s. 85-94.
- Nabożeństwa i liturgia w rekolekcjach ewangelizacyjnych (w druku).
- Ruch Światło-Życie w służbie ewangelizacji. „Studia Catholica Podoliae” 2:2003 s. 125-134.

³³ Benedykt XVI. *Spotkanie z duchowieństwem archidiecezji warszawskiej*. W: *Trwajcie mocni w wierze*. Marki 2006 s. 32-33.

³⁴ Tenże. *Misja Kościoła w dziedzinie wychowania*. „L'Osservatore Romano” 27:2006 nr 2 s. 29.

³⁵ Zob. tenże. *Spotkanie z duchowieństwem. Homilia wygłoszona na placu Piłsudskiego w Warszawie*. Tamże s. 61.

³⁶ Por. Jan Paweł II. *Encyklika o stałej aktualności powołania misyjnego „Redemptoris missio”* Watykan 1990 nr 45. 87-91.

- Macchioni G.: *Ewangelizacja w parafii. Metoda „komórek”* Kraków: WAM 1997.
- Pignatiello L. M.: *Duszpasterstwo parafii roku 2000*. Kielce: Notus 1999.
- Rekolekcje ewangelizacyjne. Opr. ks. F. Blachnicki. Lublin: Światło-Życie 1999.
- Słowo – liturgia – wspólnota. *Dynamika współczesnej parafii*. Red. Cz. Krakowiak, P. Kulbacki. Kraków-Lublin: Światło-Życie 2006.
- Żądło A.: *Jaka parafia na nasze czasy?* Kielce: Jedność 1994.
- *Parafia w trzecim tysiącleciu*. Kielce: Notus 1999.

CONTEMPORARY PERSPECTIVES
OF THE PLAN OF EVANGELISATION *AD CHRISTUM REDEMPTOREM*

Summary

Father Franciszek Blachnicki, the founder of the Movement of the Living Church, later called the Light and Life Movement, was an experienced pastoral theologian who – as Card. Karol Wojtyła said – was perfect in his translation of the teaching of the Council into practice. Fr. Blachnicki collected liturgical, educational, and catechumenal experiences which bore fruit in the form of new evangelisation programmes. Their original synthesis composes the *Ad Christum Redemptorem* Plan of Evangelisation proclaimed in 1980, therefore the Good News could reach each inhabitant of Poland.

The programme was based on three basic stages of evangelisation and the watchwords of the beginning of John Paul II's pontificate:

1. Stage one – action of prayer concentrated in the oases of prayer whose network should cover all the regions of the country. The watchword of this state brings to mind the great intercessory prayer of the pope: “May Your Spirit come down! May Your Spirit come down and restore the face of the earth! This earth!”

2. Stage two – kerygmatic evangelisation, working in group of catechumenal character, a response to the Pope's calling: “Open the door to Christ!” Fr. Blachnicki provided a form of “the first evangelisation” at this stage. One of the elements to preach is the film *Jesus*, prepared especially for kerygmatic purposes.

3. Stage three – preaching “the Gospel of liberation,” under the watchword “Do not fear!” – spreading the Crusade of Man's Liberation.

The plan is designed to be supported by the evangelisational-catechumenal model of the parish as the community of communities. It describes stages through which evangelisation encompasses ever wider circle of people.

The programme has born many fruits, whereas its methods penetrated pastoral care in Poland. At the same time, however, at the turn of the 1980s and 1990s the programme lost its dynamism, among other things, because it was treated selectively and the formation of deacons was insufficient.

The analysis of the programme shows how complex the plan was and, despite the changing socio-religious situation, it is still an important proposal ordering evangelisation on a large scale.

Translated by Jan Klos

Słowa kluczowe: ewangelizacja, kerygmat, liturgia, modlitwa, parafia, słowo Boże, wyzwolenie.
Key words: evangelisation, kerygmat, the liturgy, prayer, parish, Word of God, liberation.